

RAZREDNA PSIHOSOCIJALNA OKOLINA UČENJA SREDNJOŠKOLACA I NJIHOVO ŠKOLSKO SAMOPOIMANJE

TOMISLAV GRGIN
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK:UDC: 37.015.3
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno
Received : 1990-12-14

Pomoću skala ROU-upitnika ispitane su različite dimenzije razredne psihosocijalne okoline učenja srednjoškolaca ($N=122$), a pomoću skale JUŠ-upitnika mjereno je njihovo kako opće tako i specifično (predmetno) školsko poimanje.

Dobivene korelacije između tih varijabli ukazuju na to da postoji povezanost nejednaka stupnja. Pri tome je utvrđena viša povezanost između proučavanih dimenzija razredne psihosocijalne okoline učenja i općeg školskog samopoimanja srednjoškolaca, nego između razrednih dimenzija i njihovih specifičnih školskih samopoimanja.

Uvod i problem

Proučavajući školsko samopoimanje srednjoškolaca u relaciji s njihovim obrazovnim uspjehom (Grgin i Lacković-Grgin, 1989), zatim s inteligencijom (Grgin, 1989) i s nekim sociodemografskim varijablama (Grgin, 1990), došlo se do rezultata na temelju kojih se ustvrdilo da je povezanost među tim varijablama nejednakoga stupnja. U tim ispitivanjima dobiveni korelacijski koeficijenti bili su najviši između školskog samopoimanja srednjoškolaca i njihova obrazovna uspjeha, i to u rasponu od .42 do .68. Na znatno nižu povezanost ukazivali su dobiveni korelacijski koeficijenti između njihova školskog samopoimanja i inteligencije, s najvišim iznosom od .35. Proučavane sociodemografske varijable imale su gotovo podjednaku slabu povezanost sa školskim samopoimanjem kao i rezultati u testu inteligencije. Korelacijski koeficijenti varirali su u rasponu od .09 do .35.

Iz rezultata dobivenih u tim ispitivanjima bilo je očito da je prediktivna vrijednost proučavanih sociodemografskih varijabli, kao i inteligencije u odnosu na mjere školskog samopoimanja srednjoškolaca, znatno slabija nego što je to slučaj s varijablama školskog uspjeha. Činilo se da srednjoškolci svoje opće školsko samopoimanje dobrim dijelom oblikuju prema dostignutom općem uspjehu (uspjeh u svim predmetima), a specifično ili predmetno samopoimanje prema dobivenim ocjenama u dotičnom predmetu.

U traganju za novim korelatima školskog samopoimanja srednjoškolaca, a polazeći od činjenice da je u dosadašnjim ispitivanjima učenjem dostignuti obrazovni uspjeh imao relativno najvišu korelaciju sa školskim samopoimanjem, činila se osnovanim pretpostavka da bi se povezanost određena stupnja mogla javiti i između različitih dimenzija razredne psihosocijalne okoline učenja i školskog samopoimanja srednjoškolaca. To tim više što su brojna svjetska ispitivanja pokazala da između različitih dimenzija razredne psihosocijalne okoline učenja i obrazovna uspjeha postoji visoka povezanost (Walberg & Anderson, 1968; Anderson, 1971; O'Reilly, 1975; Fraser & Treagust i dr., 1986).

U skladu sa spomenutom pretpostavkom problem ovoga rada sadržavalo je pitanje -kakva je povezanost između različitih dimenzija razredne psihosocijalne okoline učenja srednjoškolaca i mjera njihova školskog samopoimanja ?

Metoda

Da bi se uzmoglo odgovoriti na tako formulirani problem ovog rada, obavljeno je ispitivanje nasumce odabrane skupine od 122 polaznika drugog razreda iz jedne zadarske srednje škole.

Ispitivanje je obavljeno u dva dijela. U prvom su svi ti srednjoškolci bili ispitani ROU-upitnikom koji mjeri različite dimenzije razredne psihosocijalne okoline učenja (Grgin i Cvek-Sorić, 1991), a u drugom su odgovarali na tvrdnje JUŠ-upitnika koji mjeri kako opće tako i specifično (predmetno) školsko samopoimanje (Grgin i Lacković-Grgin, 1989).

U statističkoj analizi dobiveni su rezultati u skalama razredne psihosocijalne okoline učenja komparirani s mjerama općeg i specifičnog školskog samopoimanja.

Rezultati

Računanjem iz dobivenih rezultata svih ispitanika aritmetičkih sredina, standardnih devijacija i koeficijenata varijabilnosti došlo se do vrijednosti koje su prikazane u tablici 1 i tablici 2.

Tablica 1

Aritmetičke sredine (M), standardne devijacije (SD) i koeficijenti varijabilnosti (V) rezultata ispitanika u skalama ROU-upitnika

skale	M	SD	V
Individualizacija i osobni razvoj	60.97	13.54	22.21
Kohezivnost i zadovoljstvo	70.39	13.46	19.12

Tablica 2

Aritmetičke sredine (M), standardne devijacije (SD) i koeficijenti varijabilnosti (V) rezultata ispitanika u skalama JUŠ-upitnika

skale samopoimanja	M	SD	V
Jezično - povijesno	112.12	18.23	16.26
Matematičko - fizikalno	63.31	15.82	24.99
Opće školsko	32.11	6.67	20.77

Korelacijom rezultata ispitanika u skalama ROU-upitnika i skalama JUŠ-upitnika dobivene su vrijednosti koeficijenata koje se nalaze u tablici 3.

Tablica 3

Korelacija između rezultata ispitanika u skalama
ROU-upitnika i skalama JUŠ-upitnika

skale JUŠ-upitnika	jezično- povijesno	matematičko- fizikalno	opće školsko
skale ROU-upitnika	s a m o p o i m a n j e		
Individualizacija i osobni razvoj	.35*	.14	.44*
Kohezivnost i zadovoljstvo	.15	.08	.30*

*Opaska: Svi iznosi korelacijskih koeficijenata koji su označeni
zvjezdicom ukazuju na statistički značajnu povezanost*

Komentar i zaključak

Kako se iz korelacijskih koeficijenata u tablici 3 može razabrati, između dobivenih mjera razredne psihosocijalne okoline učenja ispitanika i mjera njihova općeg i specifična školskog samopoimanja postoji povezanost, ali nejednaka stupnja. Tako je, na primjer, dimenzija individualizacije i osobna razvoja relativno najviše i statistički značajno povezana sa općim školskim samopoimanjem ispitanika, znatno slabije, ali ipak značajno, s njihovim samopoimanjem u jezično-povjesnim predmetima, a najslabije i statistički beznačajno s matematičko-fizikalnim samopoimanjem. Dimenzija razredne kohezivnosti i zadovoljstva okolinom učenja ostvaruje značajnu povezanost jedino s općim školskim samopoimanjem ispitanika. Njezine korelacije s jezično-povijesnim samopoimanjem, kao i s matematičko-fizikalnim samopoimanjem su niske i statistički beznačajne.

Iz spomenutih konstatacija je očito da su obje proučavane dimenzije razredne psihosocijalne okoline učenja u relativno najvišoj i supstancijalnoj vezi jedino s općim školskim samopoimanjem ispitanika. Njihova, pak, specifična samopoimanja ostvaruju s tim dimenzijama, izuzev jezično-povijesna samopoimanja, posve slučajnu povezanost.

Čini se da bi razlog toj pojavi nejednakih relacija među ispitivanim varijablama mogao biti u činjenici što povoljnija razredna psihosocijalna okolina ima izrazitiji utjecaj na oblikovanje općeg, a ne toliko specifična samopoimanja srednjoškolaca. Za oblikovanje njihova specifična školskog samopoimanja značajniju bi ulogu mogle imati školske ocjene iz dotična predmeta, ili pak iz cijele skupine predmeta određene kategorije.

Prema tome, iako se ovim ispitivanjem došlo do podatka da proučavane dimenzije razredne psihosocijalne okoline učenja imaju nešto bolju povezanost sa školskim samopoimanjem srednjoškolaca, nego što je to slučaj s njihovom inteligencijom i nekim sociodemografskim varijablama, ipak ostaje činjenica da im obrazovni uspjeh, izražen ocjenama, dobrim dijelom predstavlja ne samo realno ishodište nego i pravu osnovu za oblikovanje općeg, a posebice specifična školskog samopoimanja.

Literatura

- A n d e r s o n, G. J. (1971): Effects of course content and teacher sex on social climate of learning, *American Educational Research Journal*, 8,4, 649-663.
- F r a s e r, B. J. & T r e a g u s t, D. F. (1986): Validity and use of an instrument for assessing classroom psychological environment in higher education, *Higher Education*, 15, 37-57.
- G r g i n, T. (1987): Inteligencija i školsko samopoimanje mladih, *Zbornik Dani psihologije '89*, vol. 5, 70-73.
- G r g i n, T. (1990): Neke sociodemografske varijable i školsko samopoimanje mladih, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije, Sv. 29, 6, 127-133.
- G r g i n, T. & L a c k o v i ć-G r g i n, K. (1989): Školsko samopoimanje mladih i njihov obrazovni uspjeh, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije, Sv. 28, 15, 147-154.

- G r g i n, T. i L a c k o v i ć - G r g i n K. (1989): Pouzdanost i faktorska struktura JUŠ-upitnika, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije, Sv. 28,5 195-201.
- G r g i n, T. i C v e k - S o r i ć, I. (1991): Pouzdanost i faktorska struktura ROU-upitnika, *Radovi Filozofskog Fakulteta u Zadru*, Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije, Sv. 30, 7.
- O, R e i l l y, R. (1975): Classroom climate and achievement in secondary school matematics classes, *The Alberta Journal of Educational Research*, 21,3, 241-248.
- W a l b e r g, H. J. & A n d e r s o n, G. J. (1968): Classroom climate and individual learning, *Journal of Educational Psychology*, 59, 144-149.

Tomislav Grgin: CLASSROOM PSYCHO-SOCIAL STUDY ENVIRONMENT
OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS AND THEIR ACADEMIC SELF-
CONCEPT

S u m m a r y

With the help of ROU-questionnaire scales different dimensions of classroom psycho-social secondary school student study environment was tested (N = 122). With the help of JUS-questionnaire their general as well as specific (subject) academic self- concept was measured.

The obtained correlatoin among these variables indicate that there is connection, but of uneven degree. There is a higher corelation between the studied dimensions of classroom psycho-social study environment and general academic self- concept than between the classroom dimensions and specific academic self- concepts.